МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 7

Матеріали

Звітної науково-практичної конференції
“Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми”
м. Київ, МАУП, 29 листопада 2018 р.

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2018 р.

Міжнародної наукової конференції
“Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку”
м. Київ, МАУП, 7 грудня 2018 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 10 від 31.10.18)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали. звітн. наук.-практ. конф. "Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми", 29 листопада 2018 р.; IV Всеукр. наук.-практ. конф. "Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції", 14 листопада 2018 р.; Міжнар. наук. конф. "Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку", 7 грудня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2018. — 372 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018

Цімошинська О. В., Галушко О. В.
Шляхи підвищення ефективності розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками на підприємствах *289*

Цімошинська О. В., Головач Ю. В.
Шляхи удосконалення методики складання звіту про фінансові результати підприємства *293*

Цімошинська О. В., Логвин А. А.
Шляхи скорочення дебіторської заборгованості на підприємствах *297*

Цімошинська О. В., Малецька Л. В.
Шляхи підвищення якості та ефективності використання основних засобів підприємствах України *300*

Цімошинська О. В., Міцкан Т. І.
Шляхи удосконалення обліку розрахунків із покупцями та замовниками на підприємстві *304*

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

“Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку”

(07 грудня 2018 р.)

Бабенко О., Найдьонов І. М.
Фольклорні жанри як засоби формування звукової культури мовлення дошкільнят *306*

Бахов І. С.
Сучасні технології та соціальні мережі як стресогенний чинник психологічного здоров’я (на прикладі американської молоді) *308*

Берека В. Є.
Роль інституту післядипломної педагогічної освіти у формуванні особистісно-професійної компетентності педагога дошкільної освіти *311*

Бурлаченко С. Ю.
Педагогічний менеджмент в дошкільному навчальному закладі як підвищення якості освіти та професійного рівня педагогів *315*

Головач Н. В.
Моделі формування професійних компетенцій майбутніх фахівців дошкільних закладів освіти *317*

Грабовенко Н. В.
Психолого-фасилітативна компетентність педагога як складова його професіоналізму *321*

Гресь О. В.
Наука як невід’ємна складова освітнього процесу в рамках модернізації системи вищих навчальних закладів *325*

Гуменникова Т. Р.
Освітнє партнерство викладачів та студентів вишів, як шлях до соціальних змін *327*

Дмитренко Г. А.
Орієнтація національної системи освіти на особистість: управлінський аспект *330*

О. В. ЦІМОШИНСЬКА
д-р філос. в галузі економіки, НН ІМЕФ МАУП

Ю. В. ГОЛОВАЧ
магістрантка, НН ІМЕФ МАУП

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВА

Удосконалення методики складання Звіту про фінансові результати підприємства в Україні повинно здійснюватися, на наш погляд у трьох взаємопов'язаних напрямах: приведення методики складання даного звіту відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності; удосконалення методики відображення статей доходів і витрат; розробка оптимальної форми Звіту про фінансові результати для підприємств та суб'єктів малого підприємництва.

Приведення методики складання даного звіту відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності вимагає поглибленого аналізу спільних рис та розбіжностей між вітчизняними і міжнародними обліковими стандартами стосовно Звіту про фінансові результати.

Основними елементами Звіту про фінансові результати як вітчизняними, так і міжнародними стандартами визнано доходи, витрати, прибутки, збитки.

Доходи, як збільшення економічних вигод протягом звітного періоду у вигляді надходження активів або збільшення (відновлення) їх корисності або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення власного капіталу (причому таке збільшення непов'язане з внесками акціонерів), визнаються у звіті про фінансові результати у період, коли відбулося зростання майбутніх економічних вигод, пов'язаних зі збільшенням активів або зі зменшенням зобов'язань і його можна достовірно оцінити.

Витрати, як зменшення економічних вигод протягом звітного періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу (причому таке зменшення не пов'язане з виплатами акціонерам), визнаються у звіті про фінансові результати, коли існує ймовірність зменшення майбутніх економічних вигод, пов'язаних зі зменшенням активів або зі збільшенням зобов'язань, що може бути достовірно визначено. Витрати визнаються з урахуванням принципу відповідності. Витрати включаються до Звіту про фінансові результати у періоді, в якому був визнаний дохід, для отримання якого були здійснені ці витрати.

У пропонованому проекті стандарту зобов'язання виконання визначається як сформульоване в договорі зобов'язання, що має законну чинність з передавання клієнтові товарів, робіт і послуг, виражене як у явній, так і в неявній формі. Зобов'язання виконання вважаються виконаними, коли відбувається передавання контролю над товаром, виконаними роботами або послугою клієнтові, тобто в момент, починаючи з якого клієнт може використати товар або послугу й отримувати від них вигоду. Визначення зобов'язань із виконання договору буде ключовим моментом при використанні пропонованого методу й потребуватиме застосування істотних професійних суджень. Це може виявитися особливо складним, коли мова йде про договори на роботи та надання послуг і довготермінових контрактів, включаючи будівельні.

Також буде складно вирішити, коли зобов'язання виконання варто об'єднати, а коли розглядати окремо, і які ключові фактори будуть визначати суму й період визнання виручки. Беручи до уваги потенційний вплив пропонованих змін, а також реальну можливість ретроспективного варіанта їх застосування, керівництву підприємств варто почати оцінювання вплив нового методу обліку на чінні договори й існуючу практику ведення бізнесу [5, с. 196].

Питання аналізу розбіжностей між вітчизняними і міжнародними обліковими стандартами стосовно Звіту про фінансові результати докладно розглядається у монографії С. Ф. Голова [3, с. 182–184], дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук Л.П. Нишенко, статті Н.Яцишин [5].

Яцишин Н. [115, с. 195] зауважує, що Л.П. Нишенко, проводячи аналіз методики складання досліджуваного звіту, наполягає на повній тотожності вітчизняного варіанта міжнародним стандартам, а саме: за структурою звіт про прибутки і збитки і згідно з П(С)БО 3, і МСБО 1 "оснований на класифікації витрат по суті; оснований на класифікації витрат за функціями (метод собівартості продажів)", також автор відзначає аналогічні вимоги П(С)БО 3 (у даний час НП(С)БО 1) і МСБО 1 до необхідної інформації у Звіті про прибутки та збитки: "Виручка від реалізації; результати операційної діяльності; фінансові витрати; частка прибутків / збитків залежних компаній або спільних підприємств, що обліковуються методом участі у капіталі; витрати за податками; прибуток / збиток від операційноїдіяльності; екстраординарні статті; частка меншості (лише в консолідованій звітності); чистий прибуток / збиток періоду. Стаття прибуток від операцій включає інші операційні доходи та витрати". На відміну від Л. П. Нишенко, С. Ф. Голов, аналізуючи методику формування статей вітчизняного Звіту про фінансові результати, систематизує розбіжності між П(С)БО 3 і МСБО 1 за такими критеріями: формат, деталізація інформації, подання доходів і витрат, подання діяльності, що припинена, подання надзвичайних подій [44,с.183]. Відсутність єдності в тлумаченні методики формування Звіту про фінансові результати згідно з вітчизняними та міжнародними стандартами зумовлює необхідність поглибленого аналізу НП(С)БО 1 і МСБО 1.

НП(С)БО 1 чітко визначає, що Звіт про фінансові результати складається з чотирьох розділів: І. Фінансові результати; ІІ. Сукупний дохід; ІІІ. Елементи операційних витрат; IV. Розрахунок показників прибутковості акцій. Міжнародні стандарти не вимагають дотримання конкретної побудови Звіту про прибутки і збитки, в МСБО 1 "Подання фінансових звітів" наведено мінімальний перелік статей Звіту про прибутки й збитки, причому передбачена можливість наведення додаткових статей або рядків у разі необхідності.

У додатку до МСБО 1, що ілюструє побудову фінансових звітів, доходи і витрати у Звіті про прибутки і збитки класифіковано як такі, що пов'язані з операціями, фінансові та інвестиційні.

НП (С)БО 1 прибутки і збитки визначає як наслідок здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Такий підхід відповідає міжнародним стандартам і слугує забезпеченню прозорості фінансової звітності вітчизняних підприємств.

У результаті аналізу методики формування статей досліджуваного звіту виявлено певні розбіжності між нормами вітчизняних і міжнародних стандартів щодо складу доходів і витрат конкретних видів діяльності. Зокрема, як доведено С.Ф. Головим, понаднормативні втрати запасів доцільно відображати за статтею "Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)", оскільки вказана стаття, згідно з МСБО 2 "Запаси", має розкривати інформацію щодо балансової вартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), нерозподілених виробничих накладних витрат, понаднор-

мативних виробничих витрат запасів, а П(С)БО 16 “Витрати” вимагає відображати нестачі незавершеного виробництва, нестачі і втрати від псування цінностей у складі загальновиробничих витрат [44,с.225]. Амортизацію гудвілу, як пише С.Ф.Голов, слід виключити зі складу адміністративних витрат і відображати в балансі у складі гудвілу [3,с.226]. Погоджуючись з необхідністю врегулювання вказаної статті, слід зауважити, що при застосуванні методу придбання згідно з МСФЗ 3 “Об’єднання бізнесу” та згідно з П(С)БО 19 “Об’єднання підприємств” амортизація гудвілу не нараховується, гудвіл має переглядатися на предмет зменшення корисності [5, с. 197].

Витрати на безнадійні борги згідно з МСФЗ відображаються у складі витрат на збут, а не у складі інших операційних витрат. Щоб забезпечити відповідність положенням МСФЗ, до складу інших операційних доходів і витрат доцільно віднести всі інші доходи й витрати, за винятком доходів і витрат, пов’язаних з фінансовими інвестиціями. Доходи і витрати від участі у капіталі згідно з МСФЗ слід розкривати, відповідно, за такими статтями: “Прибуток (збиток) від інвестицій в дочірні підприємства”, “Прибуток (збиток) від інвестицій в асоційовані підприємства”, “Прибуток (збиток) від участі у капіталі спільних підприємств”. Фінансові доходи і витрати згідно з МСФЗ мають включати прибуток (збиток) від фінансових інвестицій, який у вітчизняному Звіті про фінансові результати відображається у складі інших доходів і витрат [3, с. 226–229].

Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію – показник прибутковості простих акцій, який підприємства, зареєстровані в формі ПАТ, розкривають у Звіті про фінансові результати своєї діяльності. Він використовується користувачами інформації для оцінювання результатів операційної діяльності підприємства з метою формування висновку щодо його потенціалу і прийняття рішення щодо інвестицій та розкриває ефективність (прибутковість) використання підприємством ресурсів, наданих власниками його простих акцій.

Порядок розрахунку показника скоригованого чистого прибутку представлено на рис. 1.

Скоригований чистий прибуток за період	=	Чистий прибуток за мінусом дивідендів на привілейовані акції за період	+	Витрати на відсотки, пов’язані з розробляючими простими акціями, що визнані у періоді	=	Поточний та відтермінований податок на прибуток, який пов'язаний з витратами на відсотки	=	Дивіденди, визнані у періоді, на розбавляючі потенційні прості акції

Рис. 1. **Розрахунок показника скоригованого чистого прибутку**

Скоригована середньорічна кількість простих акцій – це середньорічна кількість простих акцій в обігу, скоригована на кількість розбавляючих потенційних простих акцій.

Вплив потенційних простих акцій на прибуток на акцію має бути розбавляючим, тобто сума розбавленого прибутку на акцію має бути нижчою за суму чистого прибутку на акцію, розраховану за один і той самий звітний період. Потенційні прості акції з антирозбавляючим впливом не включаються до розрахунку прибутку на акцію. Показники прибутковості акцій у Звіті про фінансові результати зазначаються в гривнях. У Звіті наводять: середньорічну кількість простих акцій, які перебували в обігу протягом звітного періоду; скориговану середньорічну кількість простих акцій в обігу; чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію; скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію; сума дивідендів на одну просту акцію,

яка розраховується шляхом ділення суми оголошених дивідендів на кількість простих акцій, за якими сплачуються дивіденди.

Основну інформацію для користувачів щодо прибутковості простих акцій надають безпосередньо показники чистого і скоригованого чистого прибутку на акцію. Решту даних доцільно наводити в примітках до фінансової звітності.

Узагальнюючими статтями Звіту про сукупний прибуток (збиток) є: "Валовий прибуток (збиток)", "Фінансові результати від операційної діяльності (прибуток або збиток)", "Фінансові результати до оподаткування (прибуток або збиток)", "Чистий прибуток (збиток)", "Сукупний прибуток (збиток)".

Перехід від оцінювання результатів діяльності підприємства за допомогою показника чистого прибутку до оцінювання за допомогою показника сукупного прибутку зумовлено тим, що останній показник точніше характеризує результати діяльності підприємства в цілому і надає інформацію про зміни в капіталі, які сталися за рахунок усього зробленого за звітний період прибутку [5, с. 201].

У науковій літературі різні автори представляють достатньо широке коло пропозицій щодо удосконалення методики складання Звіту про фінансові результати в Україні. Зокрема, Н. М. Підлужна та Г. В. Тесля [4, с. 225] наводить перелік, запропонованих ними пропозицій. Проте, деякі з них є дискусійними. Серед запропонованих Н. М. Підлужною та Г. В. Теслею пропозицій, найбільш доцільними вважаємо: доповнити Звіт про фінансові результати додатковим рядком "Понаднормативні витрати" для відокремлення чистої собівартості реалізованої продукції та понаднормативних і нерозподілених постійних загальновиробничих витрат, які не є елементом собівартості реалізованої продукції; уточнити економічну назву окремих показників ("Інші доходи від інвестиційної діяльності" та "Інші витрати від інвестиційної діяльності"); додати в розділ І Звіту про фінансові результати порядок формування витрат з податку на прибуток за звітний період; для більш ретельного аналізу якості отриманого прибутку елементи операційних витрат наводити в розрізі класифікації витрат за функціями; передбачити розкриття доходів і витрат внаслідок стихійного лиха, аварій тощо в примітках до фінансових звітів.

Також пропонуємо вдосконалити системи обліку, та відображення у Звіті про фінансові результати інших витрат операційної діяльності у складі непрямих витрат підприємства та змінити назву рядка 2180 Звіту про фінансові результати з "Інші операційні витрати" на "Інші витрати операційної діяльності".

Джерела

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999р. №87 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів від 09.12.2011р. № 1591 (Наказ втратив чинність на підставі Наказу Міністерства фінансів від 07.02.2013р.№73) [Електронний ресурс]: –Режим доступу: http:// http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 "Подання фінансової звітності", виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 01.01.2012 року [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
3. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія [Текст]. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
4. Підлужна Н. М., Тесля Г. В. Удосконалення методики складання фінансової звітності // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 2(6). – С. 223–226.
5. Яцишин Н. Методичні аспекти формування звіту про фінансові результати діяльності підприємства // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 4(33). – С. 194–204.